

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

زمان پذیرش نهایی: ۱۴۰۰/۰۳/۱۵

شماره مجوز مجله: ۸۰۴۰۰

مروری بر اهمیت ارتباطات درون کلاسی دانش آموزان و معلمان و تاثیر آن در بازخورد تحصیلی

اکبر درخش^۱، فریدون یوسفی نصرآباد سفلی^۲، فتح الله جفتا^۳، فرخنده ساجدیان^۴

۱- کاردانی عمران دانشگاه یاسوج

۲- کارشناسی آموزش ابتدایی دانشگاه نورآباد ممسنی

۳- کارشناسی زبان انگلیسی دانشگاه زاهدان

۴- آموزگار ابتدایی اداره آموزش و پرورش شهرستان چرام

Derakhsh.akbar23@gmail.com

چکیده

پژوهش های زیادی نشان می دهد که روابط حمایتی بین معلم و دانش آموز، تاثیر مثبتی روی افزایش مشارکت دانش آموزان و پیشرفت تحصیلی آنها دارد. در واقع روابط درون کلاسی به ارتباطاتی گفته می شود که بین دانش آموزان و معلمان و یا بین دانش آموزان با یکدیگر در محیط آموزشی برقرار می شود این روابط اهمیت و تاثیر زیادی بر یادگیری، رشد، رفتار و خلاقیت دانش آموزان دارد. برخی از فواید روابط درون کلاسی عبارتند از: ۱- افزایش اعتماد به نفس، خودپذیرش، خودآگاهی و خودکنترل دانش آموزان ۲- افزایش همکاری، همدلی، همفکری، سهیم شدن و بخشیدن بین دانش آموزان ۳- افزایش تحمل، تعامل، تفاهم و تعدد بین فرهنگی بین دانش آموزان ۴- افزایش علاقه، تعهد، مشارکت و پاسخگویی دانش آموزان در فعالیتهای آموزشی ۵- افزایش پیشرفت تحصیلی، مهارت های شناختی، حل مسئله و خلاقیت دانش آموزان. همچنین برای تقویت روابط درون کلاسی لازم است که معلمان و دانش آموزان با هم احترام، صداقت، صبر، شفافیت و محبت را رعایت کنند و فعالیتهای گروهی، بازی های نقش آفرینی، گفتگوهای باز، پروژه های مشترک و بازخوردهای سازنده را در برنامه های آموزشی لحاظ کنند. مطالعه پیش رو به بررسی اهمیت ارتباط درون کلاسی دانش آموزان با هم و معلمشان می پردازد.

واژگان کلیدی: روابط سازنده، رابطه دانش آموز- دانش آموز، تعامل بین کلاسی، تعامل دانش آموزان

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

مقدمه

به منظور ایجاد یک محیط یادگیری ساختاریافته که تعاملات اجتماعی مثبت را در بین همه دانش‌آموزان تشویق می‌کند، باید چند استراتژی آموزشی را در برنامه روزانه مدارس در نظر گرفت. استراتژی‌های آموزش مانند اجرای کارهای کلاسی، اختصاص دادن زمان برای دانش‌آموزان برای تعامل و بازی، و استفاده از آنها در جهت یادگیری دانش‌آموزان. تعاملات بین‌کلاسی راه‌های خوبی برای تشویق تعامل اجتماعی مثبت در بین دانش‌آموزان هستند (Lee, ۲۰۰۸). در اینجا نگاه دقیق‌تری به این خواهیم داشت که چگونه راهبردهای آموزشی ذکر شده می‌توانند به ایجاد فضای کلاسی کمک کنند که در آن همه دانش‌آموزان به شیوه‌ای مثبت‌تر با یکدیگر تعامل داشته باشند (Johnson and Johnson, 1985).

به عنوان یکی از حیاتی‌ترین عناصر در یادگیری، تعامل به عنوان کارکردی برای افزایش انگیزه، رضایت، مشارکت، ارتباط و پیشرفت یادگیرنده شناخته شده است. مهم است که زمان کافی را به طراحی فرصت‌هایی برای دانش‌آموزان اختصاص داد تا یادگیری خود را بازتاب دهند، به اشتراک بگذارند و نمایش دهند. اگر مهارت‌های اجتماعی را افزایش دهیم، شاهد افزایش متناسبی در یادگیری تحصیلی خواهیم بود. این بدان معنا نیست که مهارت‌های اجتماعی شما را باهوش‌تر می‌کند، بلکه بدان معناست که این مهارت‌ها دانش‌آموزان را برای یادگیری بیشتر آماده می‌کنند (ارغیانی و شاکری، ۱۳۹۹).

در طول زندگی ما، یادگیری در یک زمینه اجتماعی اتفاق می‌افتد. با شروع از بدو تولد، کودک ابتدا شیوه‌های خانه را می‌آموزد، زیرا او با اعضای نزدیک و گسترده خانواده تعامل دارد. سپس یادگیری کودک به یادگیری محله گسترش می‌یابد، زیرا او با افرادی از این دایره وسیع‌تر تعامل می‌کند. هنگامی که کودک با جامعه محلی در تعامل است، یادگیری گسترش می‌یابد. تعامل اجتماعی اساس همه یادگیری‌ها است، به ویژه در مراحل اولیه، زیرا از طریق تعامل با دیگران است که ایده‌ها به دست می‌آیند و در نهایت در اختیار یادگیرنده قرار می‌گیرند (Mohammad et al., 2013).

این فرآیند، مانند یک کارآموزی، فرآیندی است که در آن معلمان دانش‌آموزان را به شرکت در فعالیت‌هایی با دیگران دعوت می‌کنند، مدل‌هایی از نحوه اعمال رفتارها در فعالیت ارائه می‌دهند و حمایت مورد نیاز را برای فراگیران به منظور تمرین و در نهایت تطبیق این شیوه‌ها برای خود به عنوان تمرین‌های خود فراهم کنید. زبان ذاتی و محوری این تعاملات اجتماعی است که ابزاری است که فراگیران به کمک آن دانش را به صورت مشترک می‌سازند (Johnson and Johnson, 1985). در مورد کلاس‌های درس ما، زبان تمرکز انضباطی می‌کند و زبان‌آموزان گفتمان لازم برای برقراری ارتباط نظرات، ایده‌ها و شواهد خود را به شیوه‌ای مناسب در حوزه محتوایی یا رشته خاص به کار می‌گیرند. برای دستیابی به بهره کامل از این تعاملات یادگیری، ناگفته نماند که شیوه‌های مفهومی، تحلیلی و زبانی محور فعالیت باید غنی و محرک باشند (Lee, 20۰۸).

که ابزاری است که فراگیران به کمک آن دانش را به صورت مشترک می‌سازند. در مورد کلاس‌های درس ما، زبان تمرکز انضباطی می‌کند و زبان‌آموزان گفتمان لازم برای برقراری ارتباط نظرات، ایده‌ها و شواهد خود را به شیوه‌ای مناسب در حوزه محتوایی یا رشته خاص به کار می‌گیرند. برای دستیابی به بهره کامل از این تعاملات یادگیری، ناگفته نماند که شیوه‌های مفهومی، تحلیلی و زبانی محور فعالیت باید غنی و محرک باشند که ابزاری است که فراگیران به کمک آن دانش را به صورت مشترک می‌سازند (Hertz-Lazarowitz et al, 1984). در مورد کلاس‌های درس ما، زبان تمرکز انضباطی می‌کند و زبان‌آموزان گفتمان لازم برای برقراری ارتباط نظرات، ایده‌ها و شواهد خود را به شیوه‌ای مناسب در حوزه محتوایی یا رشته

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

خاص به کار می‌گیرند. برای دستیابی به بهره کامل از این تعاملات یادگیری، ناگفته نماند که شیوه‌های مفهومی، تحلیلی و زبانی محور فعالیت باید غنی و محرک باشند (Bullock, 1997). فقط از طریق تعاملات می‌توان یاد گرفت و ما این کار را از زمان تولد انجام می‌دهیم. ما از طریق کلمات و حرکات با خانواده خود ارتباط برقرار می‌کنیم، با آشنایان خود ارتباط برقرار می‌کنیم و نظرات خود را به اشتراک می‌گذاریم. این تعاملات آنچه ما هستیم را شکل می‌دهند و به ما کمک می‌کنند تا پایه‌ای برای مهارت‌های اجتماعی خود داشته باشیم. با گذشت زمان، هرچه بیشتر تعامل کنیم، بیشتر با فرهنگ دیگری ترکیب می‌شویم و فرهنگ خود را با فرهنگ دیگری ترکیب می‌کنیم، و همه این ترکیب‌ها به ما کمک می‌کنند مهارت‌های اجتماعی خود را توسعه دهیم (Cole, 2007).

انواع تعامل

در این بخش به انواع تعامل در محیط مدرسه پرداخته شده است.

تعامل یادگیرنده و محتوا

در اینجا چند سوال اساسی مطرح است، مانند اینکه دانش‌آموزان چگونه با دیگران تعامل خواهند داشت؟ فراتر از خواندن، گوش دادن/مشاهده سخنرانی‌ها، دانش‌آموزان با محتوای فراگیری شده در دوره چه خواهند کرد؟ در زیر چند استراتژی برای افزایش تعامل یادگیرنده و محتوا آورده شده است:

- استفاده از طیف وسیعی از رسانه‌ها برای تقویت یادگیری استفاده (متن، تصاویر، فیلم‌ها و غیره)
- ارائه فعالیت‌های مختلف برای دانش‌آموزان تا با محتوای درسی درگیر شوند.
- استفاده از استراتژی‌هایی برای سنجش دانش قبلی دانش‌آموزان: همه دانش‌آموزان با تجربه، باورها و نظرات شخصی وارد کلاس می‌شوند. این به عنوان "دانش قبلی" شناخته می‌شود (حسین چاری و کیانی، ۱۳۸۷).

لازم است از منابع تکمیلی برای تشویق مشارکت دانش‌آموزان استفاده کرد. منابع تکمیلی به هر گونه مواد آموزشی غیر ضروری اشاره دارد که می‌تواند ابزار قدرتمندی در دوره آموزش باشد. منابع تکمیلی تنها به تشویق یادگیری اکتشافی یا اضافی محدود نمی‌شوند. همچنین می‌توانید منابع تکمیلی را در دوره گنجانید تا به دانش‌آموزانی که ممکن است مشکل داشته باشند یا به حمایت بیشتری نیاز دارند کمک کند. از دسترسی به محتوا و مواد دوره اطمینان حاصل کنید (Johnson and Johnson, 1985).

تعامل یادگیرنده و یادگیرنده

افزایش تعامل یادگیرنده به کاهش فاصله روانی و در نتیجه افزایش حضور اجتماعی دانش‌آموزان از راه دور کمک می‌کند. باید این سوال را پرسید که دانش‌آموزان چگونه با دانش‌آموزان دیگر تعامل خواهند داشت؟ چگونه می‌توان حس اجتماع را در دوره آموزشی تقویت کرد؟ چگونه می‌توان فرصتی برای همکاری و تفکر انتقادی برای دانش‌آموزان فراهم کرد؟ (Johnson, 1981).

چند راهکار برای افزایش تعامل یادگیرنده

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

افزایش تعامل شامل فعالیت‌هایی است که به ایجاد ارتباطات اجتماعی حمایتی و مراقبتی کمک می‌کند. به‌عنوان مثال، می‌توان یک فعالیت جذاب برای یک کلاس ایجاد نمود و سپس دانش‌آموزان را به مشارکت برای تعامل اجتماعی تشویق کرد. برای تشویق به اشتراک‌گذاری می‌توان فضای مشترک ایجاد کرد. به‌عنوان مثال، برای گسترش و تکمیل تعامل در کلاس، می‌توان بحث گروهی ایجاد کرد که شامل فعالیت‌های مبتنی بر تعامل دانش‌آموز و دانش‌آموزان کلاس‌های دیگر باشد. بسته به اندازه کلاس، می‌توانید تعامل دانش‌آموز را در کل کلاس یا در گروه‌ها یا فعالیت‌های بین‌کلاسی تشویق کرد. مثال‌هایی برای این فعالیت‌ها عبارت‌اند از: تکالیف بررسی هم‌تا، ایفای نقش، طوفان فکری مشترک، و غیره (Hertz-Lazarowitz et al, ۱۹۸۴).

تعامل اجتماعی در یادگیری آنلاین

یادگیری آنلاین بیش از دو سال است که واقعیت ما بوده است. بنابراین، توانایی سازگاری یک نیاز بوده است و در حالی که برای برخی از معلمان و مدارس دشوار بود زیرا دوره‌ها باید با واقعیت‌های جدید تطبیق داده می‌شد، همه آنها از یادگیری آنلاین استقبال کردند و آنچه را که لازم داشتند انجام دادند تا به دانش‌آموزان کمک کنند تا تجربه یادگیری مشابهی با آنچه می‌دانستند داشته باشند (سیف و همکاران، ۱۳۸۳).

فعالیت‌های فوق برنامه، گردهمایی‌های اجتماعی و بازی در بیرون از برنامه درسی دانش‌آموزان در ابتدای همه گیری نادیده گرفته شد. با این حال، همان‌طور که بسیاری دیدند، این یک وضعیت موقتی کوتاه نبود. آنها نیاز به سازگاری و ایجاد راه‌هایی برای تعامل اجتماعی در محیط مجازی داشتند. ایجاد تعامل اجتماعی در محیط یادگیری مجازی قبل از هر چیز به ابزارهای لازم نیاز دارد. این ابزارها باید برای معلمان و دانش‌آموزان قابل دسترسی باشند، در حالی که هر بار که کودک وارد دنیای مجازی می‌شود، سطح امنیتی مورد نیاز است (Luo et al, 2015).

هنگامی که این سیستم‌ها ایجاد و مورد توافق قرار گرفت، معلمان و دانش‌آموزان باید بدانند که چگونه از آنها استفاده کنند. رفاقت کلاسی در یادگیری آنلاین به آسانی یادگیری حضوری قابل دستیابی نیست. اما غیرممکن نیست و معلمان در سراسر جهان با قابلیت‌هایی که در دست دارند این امکان را فراهم کرده‌اند و خلاقیت آنها و سایر برنامه‌های نرم افزاری افزایش یافته است (Jacobs and Ward, 2000).

تعامل اجتماعی در آموزش

تعامل اجتماعی در آموزش، نحوه تعامل دانش‌آموزان با یکدیگر، با معلمان، محیطی که در آن درس می‌خوانند و مطالبشان است. هر مدرسه دیدگاه‌های متفاوتی در مورد اینکه چگونه تعامل اجتماعی باید باشد، دارد، اما همه آنها یک چیز مشترک دارند - رفاه دانش‌آموزان. کمک به دانش‌آموزان برای توسعه مهارت‌های تعامل اجتماعی برای آموزش آنها ضروری است (Madland and Richards, 2016).

تعامل اجتماعی در مدارس

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

دانش‌آموزان در هنگام ثبت‌نام در مدرسه از ظرفیت‌های اجتماعی برخوردارند. مدارس می‌توانند با توسعه این ظرفیت‌های اجتماعی، بهبود آنها، یافتن جاهایی که کمبود دارند و مهارت‌های اجتماعی مختلف اضافه کنند. مدارس بخش مهمی از زندگی روزمره دانش‌آموزان هستند. آنها هنگام دوری از خانه پناهگاه آنها هستند و خانه دوم آنها هستند. اطمینان از توجه و مراقبت مناسب در مرکز هر مدرسه باقی می‌ماند (سیف و همکاران، ۱۳۸۳).

استفاده از تعامل اجتماعی در کلاس

روش‌های مختلفی برای استفاده از تعامل اجتماعی در کلاس درس وجود دارد، ممکن است کلاس حضوری یا کلاس آنلاین باشد. آنچه در این تعاملات اجتماعی حیاتی است ایجاد احساس امنیت و حمایت در دانش‌آموزان است. فقط از این طریق می‌توانند به طور کامل در تعاملات اجتماعی شرکت کنند (Okebukola, 1985).

مصادق تعامل اجتماعی در آموزش

آزمون‌ها نمونه‌ای عالی از تعامل اجتماعی هستند که در آموزش استفاده می‌شوند. آنها را می‌توان به صورت گروهی بازی کرد، شامل موضوعاتی است که در درس آموخته می‌شود، و مهارت‌های اجتماعی هر شرکت کننده مانند گوش دادن، احترام به نظرات "دیگران"، همکاری، خودکنترلی و مهارت‌های درون فردی را توسعه می‌دهد (ارغیانی و شاکری، ۱۳۹۹).

تعامل بین کلاسی و معلم

تعامل کلاسی و مربی شامل آموزش مستقیم رسمی و راهنمایی و پشتیبانی غیررسمی است. هدف ایجاد انگیزه، تحریک و تسهیل فعالیت‌ها و استراتژی‌ها است (حسین چاری و کیانی، ۱۳۸۷). برای ایجاد تعامل بین کلاسی توسط معلم، معلم باید از خود سوال کند: دانش‌آموزان من چگونه می‌توانند با من تعامل داشته باشند؟ چگونه به دانش‌آموزان خود انگیزه بدهم؟ چگونه بحث‌های مؤثر و معنادار را تسهیل خواهیم کرد؟ چگونه یادگیری دانش‌آموزم را هدایت کنم و سبک‌های مختلف یادگیری دانش‌آموز را تطبیق دهم؟ در ادامه چند راهکار برای افزایش تعامل یادگیرنده و مربی آورده شده است

- فیلم‌های معرفی را ضبط کنید، که می‌تواند به عنوان پیام خوش آمد گویی برای دانشجویان آنلاین باشد.
- به دانش‌آموزان بازخورد به موقع، آموزنده و مکرر در مورد تکالیف و ارزیابی‌ها ارائه دهید که تفکر دانش‌آموز را تشویق می‌کند
- فرصت‌هایی را برای سؤالات، نظرات یا ایده‌های دانش‌آموز ارائه دهید.
- به پست‌های دانشجویی در تابلوهای بحث پاسخ دهید.
- ساعات اداری حضوری یا آنلاین را ارائه دهید. ساعات اداری به دانش‌آموزان این فرصت را می‌دهد که سؤالات عمیق بپرسند و نقاط سردرگمی یا جالبی را که نمی‌توان به طور کامل در کلاس به آنها پرداخت را پوشش دهند.
- از دانش‌آموزان بازخورد بخواهید، به‌عنوان مثال، "چه چیزی تا کنون در این دوره برای شما مفیدتر بوده است؟" یا "مفاهیمی که احساس نمی‌کردید به طور کامل درک کرده‌اید چه بود؟" (Johnson and Johnson, 1985).

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

تعامل بین کلاسی و فناوری

اخیراً، برخی از محققان پیشنهاد کرده‌اند که فناوری‌های نوظهور در یادگیری آنلاین نیاز به نوع چهارم تعامل دارد: تعامل بین-گروهی. فن‌آوری‌ها در پتانسیل خود برای تقویت تعامل از نظر سطح و عملکرد بسیار متفاوت هستند و باید از ابزار مناسب برای کار استفاده کرد (Johnson, 1981). پاسخ سوالات زیر می‌تواند راهنمایی برای معلمان در این زمینه باشد:

- دانش‌آموزان من چگونه با فناوری تعامل خواهند داشت؟

- آیا آنها دسترسی و مهارت لازم برای استفاده از فناوری را دارند؟

- آیا این فناوری در خدمت هدف دوره من است؟

سوال مهم این است که چگونه باید بهترین فناوری را برای دانش‌آموزان، دوره آموزشی و معلمان تعیین کرد. بینش‌هایی درباره مواردی که باید در هنگام تصمیم‌گیری در مورد فناوری در نظر گرفت، شامل مشاوره برنامه‌ریزی و مدیریت آموزش از راه دور و الکترونیکی است. نکته مهم این است که قبل از طراحی دوره آموزشی باید به انتخاب فناوری فکر کرد. اغلب اوقات، مربیان تا نیمه راه می‌روند و سپس شروع به تصمیم‌گیری در مورد فناوری می‌کنند، در حالی که باید در ابتدا به آن فکر می‌شد تا بتوان به درستی از آن در جهت بهبود تعامل بین کلاسی استفاده شود. می‌توان تعامل مؤثری با ابزارهای فناوری ایجاد کرد تا زمانی که این ابزارها به خوبی ساختار یافته باشند و دانش‌آموز را در جهت نتایج یادگیری حمایت کنند. برخی از این ابزارها می‌توانند شامل ابزارهای تعبیه شده مانند بحث‌ها، تکالیف بررسی هم‌تا، گروه‌ها، اتاق‌های پراکنده، نظرسنجی، چت و موارد مشابه باشند (Hertz-Lazarowitz, 1984).

ایجاد انگیزه در دانش‌آموزان

تعداد کمی از معلمان با این دیدگاه موافق نیستند که دانش‌آموزان با انگیزه در بحث آموزش دارای فرآیند یادگیری آسان‌تر هستند و بیشتر یاد می‌گیرند. معلمان امیدوارند که همه دانش‌آموزان برای یادگیری با هیجان به کلاس درس بیایند و آموزش معلمان به آنها الهام‌بخش برای رسیدن به پیشرفت شود. در واقع، دانش‌آموزان انواع انگیزه‌ها و طیف وسیعی از خواسته‌ها در مورد توجه، تعهد و زمان را به کلاس درس می‌آورند. دانش‌آموزان امروز با چالش اولویت‌بندی و خود انضباطی مواجه می‌شوند، زمانی که خانواده، دوستان، فعالیت‌های فوق برنامه و محل کار همگی برای جلب توجه آنها رقابت می‌کنند (سیف و همکاران، ۱۳۸۳).

معلمان مؤثر می‌دانند که دانش‌آموزانشان تمایل طبیعی به یادگیری دارند. آنها همچنین می‌دانند که دانش‌آموزان با این باور می‌آیند که معلم با فراهم کردن یک محیط کلاسی که انگیزه یادگیری و هیجانی را که از روز اول کلاس تا آخرین روز آن ادامه می‌یابد، تقویت می‌کند، مسئول بهره‌برداری از آن میل طبیعی است (Luo et al., 2015). بسیاری از دانش‌آموزان بر این باورند که معلمان خوب به آنها انگیزه می‌دهند (Jacobs and Ward, 2000).

تعیین اهداف آموزشی در تعامل بین کلاسی

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

لازم است زمانی را صرف شناسایی اهداف دوره‌ای کرد که باعث ارتقای یادگیری مهم و پایدار می‌شود. معلمان باید در مورد این اهداف با دانش‌آموزان خود بحث کنند تا دانش‌آموزان این اهداف را درک کنند، اهمیت آنها را درک کنند و راه‌های موفقیت را بدانند (Madland, Richards, 2016).

سه بعد تعامل دانش‌آموزان

دشواری: کارهای دشوارتر با اهداف کوتاه مدت مشخص قابل دستیابی هستند. ابتدا باید محدوده کاری را که دانش‌آموزان می‌توانند به طور مستقل انجام دهند در مقابل با کمک یا راهنمایی معلم یا همسالان خود تعیین کرد. سپس فعالیت‌های بین کلاسی را به دانش‌آموزان محول کرد. ارائه پشتیبانی در انجام کارهای دشوار مهم است. به‌عنوان مثال، تقسیم وظایف به مراحل، مدل سازی، مربیگری، و تشویق می‌توانند در انگیزه دانش‌آموزان در انجام کارهای دشوار کمک کننده باشند. ارتباط: ارائه کمک به دانش‌آموزان تا معنا و ارزش شخصی را در مطالب پیدا کنند. راه‌هایی برای کمک به دانش‌آموزان در استفاده از مطالب پیدا کنید. از نیازهای موجود دانش‌آموزان سرمایه گذاری کنید. مثال‌هایی را بیابید و از آنها استفاده کنید که معنادار، جالب و مرتبط با زندگی دانش‌آموزان و/یا حرفه‌های آینده باشد.

کنجکاوی / ناسازگاری / تازگی: چه چیزی رشته شما را هیجان‌انگیز می‌کند؟ کارشناسان رشته شما چگونه به مشکلات فکر می‌کنند و چگونه به آنها برخورد می‌کنند؟ "مشکلات بزرگ" جالب یا مسائل فعلی را که متخصصان در زمینه شما چالش برانگیز می‌دانند، برای دانش‌آموزان بحث کنید یا نشان دهید. سفرهای میدانی ویژه، سخنرانان مهمان، و رویدادهای دیگری که علاقه طبیعی به مطالب را ترویج می‌کند، برای چند کلاس از دانش‌آموزان برنامه ریزی کنید (Okebukola, ۱۹۸۵).

عوامل موثر بر تعامل بین کلاسی دانش‌آموزان

در این بخش به عوامل موثر در تعامل دانش‌آموزان کلاس‌های مختلف در مدرسه پرداخته می‌شود.

شناخت دانش‌آموزان

علاوه بر نام و تجربیات دانش‌آموزان، باید مهارت و دانش آنها را مشخص کرد. یکی از راه‌ها از طریق روش ارزیابی دانش پیشینه کلاس درس است. این استراتژی از پیش آزمون‌های کوتاه و ساده برای تعیین دانش قبلی در مورد موضوع و آمادگی آنها برای رفتن به سطح بعدی استفاده می‌کند (Cole, 2007).

ایجاد یک محیط آموزشی دلپذیر

باید به دانش‌آموزان احساس راحتی و اهمیت داد و راه‌های خاصی را شناسایی کرد تا اشتیاق دانش‌آموزان به فعالیت‌های بین کلاسی نمایان شود. به‌عنوان مثال، معلمان می‌توانند تجربیات و تحقیقات خود را برای دانش‌آموزان توضیح دهند یا روش‌هایی را که در آن فعالیت دانش‌آموزان با اخبار اخیر مرتبط است، توضیح دهند (Mohammad et al., 2013).

تنظیم و انتقال انتظارات به دانش‌آموزان

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

تحقیقات نشان داده است که انتظارات معلم تأثیر قدرتمندی بر عملکرد دانش‌آموز دارد. مشتاق باشید، اهداف واقع‌بینانه و مناسب را تعیین کنید و چالش‌های کافی را ارائه دهید. دانش‌آموزان خود را از این اهداف و استراتژی‌های موفقیت در دوره خود آگاه کنید (Lee, 2008).

تشویق دانش‌آموزان به تعامل مثبت با یکدیگر

کلاس درس و فضای کلی مدرسه باید باز، مثبت و پذیرای بحث و اختلاف باشد. یادگیری مشارکتی بین کلاسی انگیزه درونی را تقویت می‌کند و در توسعه مهارت‌های تفکر انتقادی زمانی که دانش‌آموزان ملزم به توضیح و آموزش به یکدیگر هستند نقش دارد. علاوه بر این، دانش‌آموزان احساس اجتماعی و تعهد نسبت به یکدیگر را در خود پرورش می‌دهند (Bullock, 1998).

عوامل ارزیابی/بازخورد دانش‌آموز

بازخورد باید مکرر، اولیه، سازنده، صریح و مرتبط با تلاش باشد. بازخورد باید اطلاعاتی در مورد جایی که دانش‌آموزان به خوبی انجام داده‌اند و همچنین راه‌های بهبود ارائه دهد (ارغیانی و شاکری، ۱۳۹۹).

افزایش احتمال موفقیت

اضطراب امتحان را با استفاده از راهبردهایی مانند حذف کمترین نمره آزمون، ارائه امتحانات تمرینی و همسو کردن تکالیف، و متعادل کردن امتحانات در سطح دشواری و محتوا کاهش دهید. علاوه بر این، از طریق جلسات بررسی و راهنمای مطالعه می‌توان به دانش‌آموزان کرد (Johnson, 2001).

استفاده از درجه بندی مناسب

از یک استاندارد مطلق یا تسلط درجه بندی به جای یک مقیاس نسبی (نمره بندی بر روی منحنی) استفاده کنید، که تمایل به تقویت رقابت و خودکارآمدی پایین دارد. استفاده از نمرات برای تنبیه دانش‌آموزان، انگیزه‌های درونی را کاهش می‌دهد، مانند گرفتن امتیاز برای مقالات از دست رفته یا دیرکرد (Hertz-Lazarowitz et al, 1984).

ارائه فرصت انتخاب و کنترل

به دانش‌آموزان فرصت انتخاب و تجربه عواقب آن انتخاب‌ها را بدهید. به آنها اجازه دهید گزینه‌هایی در مورد پروژه‌های کلاسی و در انتخاب برخی موضوعات برای دوره داشته باشند. به آنها احساس استقلال بدهید (Jacobs and Ward, 2000).

مزایای تعامل بین کلاسی برای دانش‌آموزان دبستانی

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

تعامل اجتماعی در هسته یادگیری باقی می‌ماند. هر چه بیشتر با مردم تعامل داشته باشید، بیشتر یاد می‌گیرید. نظرات مختلفی وجود دارد که شما از آنها یاد می‌گیرید. شما می‌توانید بازخورد دریافت کرده و ارائه دهید، که به شما کمک می‌کند خود را بهتر بشناسید و پیشرفت کنید. تعامل اجتماعی برای آموزش ضروری است. این به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا یاد بگیرند، حفظ کنند و به کار گیرند (Lee, 2008).

مزایای اصلی تعامل اجتماعی برای دانش‌آموزان عبارت‌اند از:

- برای سلامت جسمی و روحی عالی است
- به دانش‌آموزان کمک می‌کند که بخواهند به مدرسه بروند
- روابط تنگاتنگی با معلمان، همسالان و کارکنان مدرسه ایجاد می‌کند.
- اعتماد دانش‌آموزان به معلمان و همکاران خود را افزایش می‌دهد
- افزایش احساس تعلق و بیمه‌ای که به خوبی از آنها مراقبت می‌شود
- به معلمان خود اعتماد کنید و والدین هر زمان که نیاز داشته باشند در کنار آنها هستند
- استرس را کاهش می‌دهد
- دوستی‌های قوی‌تری ایجاد می‌کند (Bullock, 1997).

سلامت روان

سلامت روان برای زندگی ضروری است. یک راه عالی برای تغذیه سلامت روان خود این است که تا حد امکان با دیگران تعامل داشته باشید. معاشرت می‌تواند روحیه شما را روشن کند و احساس بهتری به شما بدهد (Luo, 2015).

سلامت جسمانی

سلامت روان منجر به سلامت جسمانی می‌شود. بیشتر مسائل فیزیکی ما از ذهن ما و حفظ سلامت ذهن و روح ما سرچشمه می‌گیرد (Cole, 2007).

گسترش مهارت‌های تعامل اجتماعی

صرف این ایده که کودکان با شرکت فعالانه در فعالیت‌های مختلف دانش را می‌سازند، تعامل اجتماعی را در رشد آنها ضروری می‌کند. درک این نکته ضروری است که مهارت‌های اجتماعی با دانش‌آموزان متولد نمی‌شوند. آنها با رشد کودکان رشد می‌کنند و به ارتباطات و محیط هر کودک بستگی دارند. میزان بهبود و تقویت مهارت‌های اجتماعی در کودک بالاست. در حالی که نیاز به تمرین دارد، همه ما از طریق تمرین همه چیز را از صحبت کردن تا راه رفتن یاد می‌گیریم و مهارت‌های اجتماعی هیچ تفاوتی با این موارد ندارند (Cole, 2007).

گفتار و زبان چیزی هستند که مهارت‌های تعامل اجتماعی را هدایت می‌کنند. سه مرحله گفتار و زبان در طول زندگی وجود دارد - گفتار بیرونی، خود محوری و درونی. گفتار بیرونی از بدو تولد تا سن ۳ سالگی شروع می‌شود و زمانی است که کودکان

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

نوپا یاد می‌گیرند با مراقبان خود ارتباط برقرار کنند. گفتار خود محور مرحله‌ای است که بین ۳ تا ۷ سالگی به طول می‌انجامد و با یادگیری نحوه بازی با دیگران و یافتن زمینه‌های مشترک مشخص می‌شود در حالی که گفتار درونی مرحله‌ای است که کودکان خردسال و بزرگسالان می‌توانند درباره خود بحث کنند و قبل از اینکه صحبت کنند تصمیم بگیرند (Okebukola, ۱۹۸۵). این مرحله، مرحله‌ای است که دانش‌آموزان می‌توانند مهارت‌های تعامل خود را افزایش دهند.

مهم‌ترین مهارت‌های اجتماعی هدف تعامل بین‌کلاسی

اولین مهارت اجتماعی به اشتراک گذاشتن است. کودکانی که یاد می‌گیرند چگونه به اشتراک بگذارند و اهمیت اشتراک گذاری را درک می‌کنند، در دراز مدت عزت نفس عالی دارند (Bullock, 1997).

همکاری معنی زیادی دارد. این به معنای نشان دادن احترام، ادغام در یک جامعه، پذیرش عقاید دیگران و ایجاد و حفظ روابط است و از سنین پایین با انجام بازی‌هایی که نیاز به بازی تیمی دارند شروع می‌شود.

گوش دادن یک مهارت اجتماعی مهم است. نباید فکر کرد که گوش دادن یک ویژگی ضعیف است. گوش دادن ابزاری عالی برای پیشرفت از منظر آکادمیک است. گوش دادن به صحبت‌های کسی نیاز به مقدار زیادی توجه دارد و لزوماً به معنای ساکت ماندن در هنگام صحبت نیست. این به معنای جذب آنچه طرف مقابل می‌گوید و فکر کردن و توانایی گفت و گو پس از آن است.

پیروی از دستورالعمل‌ها مهارت بعدی است. از سنین پایین، کودکانی که می‌خواهند مستقل باشند در پیروی از دستورالعمل‌ها مشکل دارند. اما، آنها باید دستورالعمل‌ها را دنبال کنند زیرا این به آنها در زندگی کمک می‌کند (Johnson, 1981).

برقراری تماس چشمی مهارت مهم دیگری است که باید به آن توجه گردد. ارتباط چشمی خوب چیزی است که اعتماد دانش-آموزان را در یک رابطه شکل می‌دهد، طرف مقابل این ارتباط ممکن است یک دوست، یک معلم یا یکی از اعضای خانواده باشد. در حالی که برخی از کودکان خجالتی هستند و از تماس چشمی اجتناب می‌کنند، بیشتر از کمک به آنها در ایجاد و حفظ ارتباط چشمی، سعی کنید به آنها بگویید که ارتباط چشمی نشان دهنده اعتماد به خودتان، صداقت در آنچه می‌گویید و احترام به کسی است که با او صحبت می‌کنید (Johnson and Johnson, 1985).

استفاده از آداب مؤدب بودن، نحوه دید دیگران به شما را شکل می‌دهد. والدین و مراقبان باید از سنین پایین بر اهمیت این دو کلمه - "متأسفم" و "متشکرم" تأکید کنند.

خودکنترلی یک ویژگی عالی برای نشان دادن احترام به آنچه که دیگری انجام می‌دهد، می‌گوید و عمل می‌کند تا زمانی که نوبت شما برسد، است (Lee, 2008).

همدلی در درک واقعی احساسات و عقاید دیگران می‌تواند به شما در ارتباط با دیگران و شناسایی زمینه‌های مشترک کمک کند. مهارت‌های درون فردی یک هدف اجتماعی مهم است. در حالی که همه ما می‌دانیم که مهارت‌های بین فردی به چه چیزی اشاره دارد، مهارت‌های درون فردی برای شروع ضروری است. این مهارت‌ها به معنای درک احساسات، افکار و ایده‌ها هستند. این کمک می‌کند تا از راه‌های مناسب برای انتقال ایده‌های استفاده شود (Cole, 2007).

اهمیت تعامل اجتماعی

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

ارتباطات اجتماعی در مدارس به افزایش موفقیت تحصیلی و رفاه عاطفی کمک می‌کند. بنابراین مدارس در سرتاسر جهان باید تمام تلاش خود را برای ایجاد روابط اجتماعی بین دانش‌آموزان کلاس‌های مختلف، دانش‌آموزان و معلمان و در داخل کلاس انجام دهند (Hertz-Lazarowitz et al, 1984).

انواع تعاملات اجتماعی در مدارس

در این بخش انواع تعاملات اجتماعی در مدارس مورد بررسی قرار می‌گیرد.

تعامل دانش‌آموز و معلم

برای حمایت از یک تعامل سالم دانش‌آموز و معلم، معلمان باید بر ایجاد روابط قابل اعتماد تمرکز کنند، مدافعان کودکان با نیازهای مهم‌تر باشند و از دانش‌آموزان در مدیریت تعارض حمایت کنند. در حالی که برای برخی از معلمان سخت است که نوع یادگیری انعطاف‌پذیرتری را اتخاذ کنند، اما فراهم کردن یک محیط پرورشی که می‌تواند منجر به بحث در مورد این موضوع شود، حیاتی است (Jacobs and Ward, 2000).

این می‌تواند برای دانش‌آموز معنی زیادی داشته باشد زیرا آنها می‌توانند ببینند که نظرات آنها مهم است، نیاز آنها به درک موضوع به روش خود گوش داده می‌شود، و آنها می‌توانند این موضوع را با معلم در میان بگذارند، و آغوش معلم در مورد موضوع بحث باز است. این نوع تعامل دانش‌آموز و معلم، مهارت‌های تعامل اجتماعی دانش‌آموز را توسعه می‌دهد و در عین حال به آنها کمک می‌کند تا در پرسیدن، طرح سؤال‌ها و مشکلاتی که نمی‌فهمند یا درباره آنها نظر متفاوتی با آنچه ارائه شده است دارند، اعتماد بیشتری پیدا کنند (Bullock, 1997).

تعامل دانش‌آموز و دانش‌آموز

دانش‌آموزان باید با یکدیگر تعامل داشته باشند، حداقل در کلاس درس، اگر خارج از مدرسه نباشد. ایجاد فرصت برای دانش‌آموزان برای تعامل در گروه، در بازی، بازی برای یادگیری چیزهای مختلف، در درس خواندن و در تعامل با سایر دانش‌آموزان یک کار ضروری یک مدرسه است. ساختار دوره معنی زیادی دارد و چیزی است که تعامل دانش‌آموز و دانش‌آموز را هدایت می‌کند. در تعاملات کلاسی مانند بازی، مطالعه و نکات بحث، احساس قوی معاشرت با دیگران وجود دارد (Bullock, 1997).

تعامل دانش‌آموز و محتوا

فرآیند یادگیری فعال است. بنابراین، دانش‌آموزان به محتوایی نیاز دارند که به آنها در تعیین اهداف، تعامل، کاوش، کار و استفاده از تجربیاتشان کمک کند. مشارکت در بحث‌های همسالان توانایی دانش‌آموزان را برای نظارت بر درک خود از متن، بیان کلامی افکار، در نظر گرفتن دیدگاه‌های جایگزین و به عهده گرفتن مسئولیت یادگیری خود بهبود می‌بخشد (حسین‌چاری و کیانی، ۱۳۸۷).

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

تعامل اجتماعی مثبت بین کلاسی

مانند هر تعامل دیگری، تعاملات اجتماعی تأثیر مستقیمی بر دانش‌آموزان دارد. معلمان می‌توانند به توسعه این تعاملات اجتماعی کمک کنند. بنابراین، آنها باید محیط کلاسی سازگارتر را از نظر فیزیکی و اجتماعی ایجاد کنند و علاوه بر آن، فضای تعامل بین کلاسی را توسعه دهند.

زمانی که تعامل اجتماعی بخشی از پویایی کلاس درس می‌شود، کلاس‌های درس به مکان‌های فعال تبدیل می‌شوند. تعامل اجتماعی در کلاس، دانش‌آموزان را برای داشتن روابط اجتماعی سالم در خارج از کلاس آماده می‌کند. در حالی که در یک محیط کلاسی، روابط توسط معلم محافظت می‌شود و بنابراین می‌تواند به خوبی توسعه یابد و بر تعاملات اجتماعی فرد تأثیر بگذارد (Lee, 2008).

می‌توان از تعامل اجتماعی در کلاس درس آینده استفاده کرد، زیرا سرگرم‌کننده‌تر است، به دانش‌آموزان اجازه می‌دهد از هم‌کلاسی‌ها بیاموزند، به معلمان اجازه می‌دهد تا آموزش دهند، و به معلمان اجازه می‌دهد درباره شخصیت و علایق دانش‌آموزان بیشتر بیاموزند. تشویق دانش‌آموزان به فکر کردن، خواندن، نتیجه‌گیری، جمع‌بندی، سؤال کردن و غیره، کلاس را بیشتر به یک محیط آموزشی تبدیل می‌کند (Cole, 2007).

مطالعه در کلاس درس یک فعالیت عالی برای توسعه مهارت‌های اجتماعی است. این به معنای گوش دادن، درک، تماس چشمی و بیان ایده است. همه دانش‌آموزان به فرصت‌هایی نیاز دارند تا درباره آنچه می‌خوانند صحبت کنند. با انجام این کار، خواندن فقط یک کنش فردی نیست - نباید فقط یک کنش فردی باشد - بلکه یک کنش اجتماعی است که به ما کمک می‌کند تا با متن ارتباط برقرار کنیم و ایده‌ها را روشن کنیم (Madland, Richards, 2016).

نتیجه‌گیری

مقاله حاضر به بررسی مقوله مهم ارتباط بین کلاسی دانش‌آموزان می‌پردازد. سه راه اساسی وجود دارد که دانش‌آموزان می‌توانند با یکدیگر تعامل داشته باشند. دانش‌آموزان می‌توانند با یکدیگر رقابت کنند تا مشخص شود بهترین دانش‌آموزان کلاس چه کسانی هستند، دانش‌آموزان می‌توانند به تنهایی و بر اساس یک معیار مشخص کار کنند و یا دانش‌آموزان می‌توانند با یکدیگر همکاری کنند و مسئولیت یادگیری یکدیگر و همچنین یادگیری خود را بر عهده بگیرند. بسیاری از دانش‌آموزان تمایل دارند مدرسه را مکانی رقابتی ببینند که در آن مهم است که بهتر از سایر دانش‌آموزان عمل کنند. در طول سالیان، معلمان تشویق شده‌اند تا یادگیری فردی را ساختار دهند که در آن دانش‌آموزان به تنهایی کار کنند. بر اساس تحقیقات مختلف، دانش‌آموزان هنگامی که فعالیت و کار دسته‌جمعی انجام می‌دهند، با همدیگر صحبت می‌کنند و از درک مطالب با یکدیگر مطمئن می‌شوند، نسبت به زمانی که دانش‌آموزان با یکدیگر رقابت می‌کنند یا به تنهایی کار می‌کنند، مطالب بیشتری می‌آموزند. تعامل اجتماعی نقش مهمی در یادگیری دارد. ثابت شده است که تعامل با افراد دیگر در کمک به یادگیرنده برای سازماندهی افکار خود، تأمل در درک مطالب و یافتن شکاف‌های موجود در استدلال‌ات خود بسیار مؤثر است. یکی از دلایل این امر این است که سیستم‌های آموزش و ارزیابی، تمایل دارند تأثیر معلمان را بر یادگیری دانش‌آموزان ارزیابی کنند و قدرت اثربخشی تعامل مناسب دانش‌آموز با دانش‌آموز در بهبود نتایج یادگیری را دست کم گرفته‌اند. بر اساس نتایج پژوهش حاضر، تعامل بین کلاسی می‌تواند موجب افزایش مهارت‌های اجتماعی، کاهش انزوا، افزایش بهره‌وری در یادگیری و مسئولیت‌پذیری

بیشتر دانش‌آموزان شود، از این رو لازم است که در برنامه‌ریزی‌های مدارس بدان توجه بیشتری شود و برنامه‌ریزی لازم در جهت ارتقای تعامل بین‌کلاسی دانش‌آموزان صورت گیرد.

منابع

- ۱- ارغیانی، مصطفی، شاکری، موسی. (۱۳۹۹). نقش محیط ساخته شده در تعاملات دانش‌آموزان در مدرسه. معماری و شهرسازی آرمان شهر، ۱۳(۳۳)، ۱-۱۴.
- ۲- حسین‌چاری، مسعود، کیانی، رسول. (۱۳۸۷). رابطه برخی متغیرهای جمعیت‌شناختی با خود-کارآمدی دانش‌آموزان در تعامل اجتماعی با هم‌سالان. مجله روانپزشکی و روانشناسی بالینی ایران (اندیشه و رفتار)، ۱۴(۲)، ۱۸۴-۱۹۱.
- ۳- سیف، دیبا، بشاش، لعیا، لطیفیان، مرتضی. (۱۳۸۳). تاثیر ابعاد ادراک خود بر روابط اجتماعی با همسالان در نوجوانان مراکز آموزشی استعدادهای درخشان و مدارس عادی، مجله روانشناسی، ۸(۱)، ۸۶-۹۷.
- ۴- Johnson, R. T., & Johnson, D. W. (1985). Student-student interaction: Ignored but powerful. *Journal of teacher education*, 36(4), 22-26.
- ۵- Johnson, D. W. (1981). Student-student interaction: The neglected variable in education. *Educational researcher*, 10(1), 5-10.
- ۶- Hertz-Lazarowitz, R., Baird, H. J., Webb, C. D., & Lazarowitz, R. (1984). Student-student interactions in science classrooms: A naturalistic study. *Science Education*, 68(5), 603-619.
- ۷- Luo, W., Fan, X., Menekse, M., Wang, J., & Litman, D. (2015, June). Enhancing instructor-student and student-student interactions with mobile interfaces and summarization. In *Proceedings of the 2015 Conference of the North American Chapter of the Association for Computational Linguistics: Demonstrations* (pp. 16-20).
- ۸- Jacobs, G. M., & Ward, C. (2000). Analysing Student-Student Interaction from Cooperative Learning and Systematic Functional Perspectives. *Electronic Journal of Science Education*, 4(4), n4.
- ۹- Madland, C., & Richards, G. (2016). Enhancing student-student online interaction: Exploring the study buddy peer review activity. *International Review of Research in Open and Distributed Learning*, 17(3), 157-170.
- ۱۰- Okebukola, P. A. (1985). Effects of Student--Student Interactions on Affective Outcomes of Science Instruction. *Research in Science & Technological Education*, 3(1), 5-17.
- ۱۱- Mohammad, N. M., Sara, F., Zahra, T., & Mojtaba, H. (2013). The study of the teacher's role and student interaction in e-learning process. In *4th International Conference on e-Learning and e-Teaching (ICELET 2013)* (pp. 130-134). IEEE.
- ۱۲- Lee, E. K. (2008). The effect of SWH application on problem-solving type inquiry modules through student-student verbal interactions. *Journal of the Korean Association for Science Education*, 28(2), 130-138.
- ۱۳- Bullock, J. J. (1997). *Decentering teacher authority in the interclass: Creating space for student participation, responsibility, and engagement*. Texas Tech University.
- ۱۴- Cole, D. (2007). Do interracial interactions matter? An examination of student-faculty contact and intellectual self-concept. *The Journal of Higher Education*, 78(3), 249-281.